

BETONG ROSORNA

och de falska nycklarna

OLOV SVEDELID

The logo for SAGA EGMONT, featuring a stylized white horse head icon to the left of the text "SAGA" in a bold, serif font, with "EGMONT" in a smaller, sans-serif font below it.

SAGA
EGMONT

BETONG ROSORNA

och de falska nycklarna

OLOV SVEDELID

Olov Svedelid

Betongrosorna och de falska nycklarna

SAGA Egmont

Betongrosorna och de falska nycklarna

Omslagsfoto: Shutterstock

Den här boken är ett historiskt verk. Den är ett uttryck för tiden den skrevs i, och kan ha föråldrat eller kontroversiellt innehåll. Eventuellt stötande material är inte uttryck för förlagets hållning

Copyright © 1977, 2020 Olov Svedelid och SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726411249

1. E-boksutgåva, 2020

Format: EPUB 2.0

Denna bok är skyddad av upphovsrätten. Kopiering för annat än personligt bruk får enbart ske efter överenskommelse med Saga samt med författaren.

1

Det ska bli gott med en macka, tänkte Tord när han kom hem från skolan. En macka med en stor tjock ostskiva på och ett stort glas mjölk. Skolbispisningen hade bjudit på urrrk-mat, och de få tuggor han tagit hade inte fyllt det minsta lilla skrymsle i magen. Han var hungrig.

Men då han låst upp ytterdörren blev han stående och bara stirrade in i lägenheten. Kläder låg på golvet, mammas stolthet, den bukmagade byrån med marmorskivan, var omkullvält och lådorna var utdragna, överallt låg det papper och handlingar, spegeln ovanför byrån var sönderslagen.

Försiktigt gick han in och såg ännu mer förödelse. Det såg ut som om en stormvind hade härjat i rummen. Trasigt, sönder, förstört, utslaget, krossat, det verkade inte vara någonting helt.

Tords blickar gick mot den bruna bänken längs långväggen. TV-n var borta, stereon också och i köket fattades transistorradien. Tjuvarna hade säkert tagit mycket mer, men det som föräldrarna hade gömt visste inte Tord vad det var för något. Han hade inget större intresse för mammas ringar och halsband, men han förmodade, att tjuvarna hittat det svarta smyckeskrinet, där mamman förvarade sina dyrbarheter.

Plötsligt kom han att tänka på att tjuvarna kanske var kvar i lägenheten och han rusade ut i trappan igen och väntade med bultande hjärta och flämtande mun på ljud inifrån. Nej, där var tyst. Tjuvarna måste ha gett sig iväg, men han kände sig osäker och en smula rädd när han gick

in igen. Han kastade upp dörren till sitt eget rum och var beredd att springa allt han orkade om han skulle få se någon figur med tjuvsäck på ryggen, men det enda han såg var ny förödelse. Till och med hans skumgummimadrass var sönderskuren. Han gick till telefonen och ringde sin mamma, som jobbade halvtid i livsmedelsbutiken. Det var föreståndaren Gustafsson som svarade.

- Det är Tord. Kan jag få prata med mamma.

- Jajamensan, sa Gustafsson hjärtligt. Allt för att glädja personalen.

Jojo, tänkte Tord. Det var ingen glädjespridare som ringde precis. Så kom mamma och hon lät glad som alltid.

- Hej gubbe, hälsade hon. Jaså, du har kommit hem nu?

- Ja, och jag ska tala om för dig att ...

- Har du ätit i skolan i dag?

- Svart grispotatis och hopkok på fiskrester? Vi funderar på att matstrejka i plugget. Men det är inte det utan ...

- Ta en smörgås tills jag kommer hem då. Jag jobbar eftermiddag eftersom det är fredag, men - jag ska laga till nåt när jag kommer hem efter sex.

- Du lär nog få komma hem tidigare, sa Tord dystert.

- Varför det? Är du sjuk? sa hon ängsligt.

- Nä, men vi har haft inbrott. Dom har snott varenda pryl och resten har dom haft sönder.

Det blev en stunds tystnad. Tord kunde höra henne andas.

- Du - du skojar väl med mig? sa hon med tunn röst.

- Närå, här har dom gjort ett präktigt inbrott. Jag sitter på golvet och ringer för alla stolarna har fått benen avslagna. Tur att vi har heltäckande så att man sitter mjukt.

- Å kära nån! jämrade sig mamman. Inbrott ... åååå ...

- Lugna dig, tröstade Tord. Du har ju alltid sagt att huvudsaken är att man har hälsan.

- Jag kommer med det samma. Å herreminskapare ...

Tord la på luren och reste sig för att inspektera närmare. Han var noga med att inte röra någonting eftersom polisen säkert ville se allt som det var. Tord hade läst i både böcker och tidningar om polisens rutiner. Han rörde sig med sina vanliga, kvicka rörelser och hans ljusblå runda ögon registrerade vad han tydde som spår efter tjuvarna.

Hon måste ha sprungit hela vägen från centrum för det dröjde inte mer än fem minuter förrän mamma rusade in i lägenheten. Tord gjorde en handrörelse över rummen.

- Får jag presentera platsen för brottet.

Hon slog händerna för ansiktet och brast i gråt. Tord gick fram till henne och klappade henne lätt över håret.

- Mamma, det ordnar sig. Ingen skadad i alla fall.

Hon snörvlade till och torkade ögonen, log svagt och sa att det hade han ju rätt i, men när hon såg hur tjuvarna behandlat sovrumsmöblerna började hon storgråta igen.

- Så gräsligt! snyftade hon. Så hemskt! Hur kan folk vara så gemena. Å det är förfärligt ...

- Vi måste väl ringa polisen? sa Tord.

Hon ryckte till.

- Polisen! Det är klart. Med det samma. Och pappa får vi inte tag på, han är ju ute och kör.

- Dom kan kanske efterlysa honom i taxiradion, föreslog Tord. Den har dom alltid på under körningarna.

- Ja, jag ska försöka. Kära älskade min skapare så gräsligt!

Först ringde hon polisen och sedan försökte hon med taxi, som lovade söka Allan Granholm över radion. Hon såg så hopplöst nere ut att Tord försökte trösta igen.

- Nu kan vi köpa nytt matbord och slipper använda farmors gamla som du alltid har skällt på. Alla benen var av, det såg jag.

Men hon stirrade ner i golvet och axlarna hängde sorgset.

- Visst är det försäkrat, mumlade hon, men det finns så mycket som man håller kärt också. Sånt kan man aldrig köpa nytt.

Tord förstod och kände sig också nedstämd, och det var en ovanlig känsla för honom. Så kom polisen och han glömde nedstämdheten för sin nyfikenhets skull. Han frågade och frågade och en av poliserna, en äldre gråhårig man som hette Malmberg, svarade leende på allt Tord ville veta.

- Det är ingen åverkan på låset, sa han. Tjuven måste antingen haft nyckel eller också en dyrk, men det är mindre troligt. Dom här låsen är inte så lätta att dyrka upp. Har någon i familjen förlorat sin nyckel?

Tord och hans mamma såg på varandra.

- Nej, sa hon dröjande, det har ingen gjort. Tord var av med sin en vecka i förra månaden, men han hittade den igen.

- Den låg i en kartong med skalbaggar, förklarade Tord. Jag samlar på såna. Fina djur, skalbaggar. Men om det inte var vår nyckel och inte dyrk, hur har dom då kommit in?

Malmberg ryckte på axlarna.

- Troligen genom en falsk huvudnyckel. Det finns alldeles för många huvudnycklar inom bostadsområdena nu för tiden. Dom stjäls alldeles för lätt.

Poliserna fortsatte undersökningarna och Malmberg noterade i en anteckningsbok alla uppgifter av värde, och Tords mamma fick svara på frågor om vad som var stulet, och för varje sak hon kom på jämrade hon sig. Tord var alldeles för intresserad av spaningen för att tänka på förlusterna, det var djupt spännande att se äkta, livs levande detektiver i arbete.

Så kom Tords far hem och hans mun blev ett bistert streck när han såg hur hemmet hade förvandlats till ett ruinlandskap. Han höll om sin fru och hon fick fritt utlopp för tårarna mot hans skuldra. Han hade sin mörkblå taxiuniform på sig och byxornas pressveck var knivskarpa, hans fru var noga med att han skulle se snygg ut då han jobbade.

- Så folk bär sig åt nu för tiden, sa han till Malmberg.

- Det blir värre och värre. Förr tog dom bara sakerna men nu ska man ju vandalisera också. Man blir lika lessen i ansiktet varje gång man ser eländet trots att man borde vara härdad vid det här laget.

Tords mamma och pappa gick in i sovrummet för att se vad som var stulet där, och Tord fortsatte att fråga ut Malmberg om hur polisen arbetade. Hans pappa stack ut huvudet och sa förebrående:

- Låt polisen jobba i fred, Tord!

- Det är OK, sa Malmberg godmodigt. Låt grabben fråga på. Han kanske blir polis en gång och då är det lika så gott att han får lära jobbet från grunden redan nu.

- Sällan, sa Tord. Jag ska ner och rota i Sydamerikas djungler. Jag tror att det finns både folk och djur som inte är upptäckta än. Men det här med fingeravtryck ...

Pappan som visste hurdan Tord var kunde inte låta bli att dra på munnen, och han gick in i sovrummet igen.

Tord var tunn och gav ett spinkigt intryck, och med den takt han höll kunde han inte samla på sig fett. Han var jämt i farten, alltid hittade han på något, och han stod och stampade av otålighet om han fick vänta mer än några sekunder. Allt var han intresserad av. Han samlade på mängder av olika saker och var beredd på att när som helst ta upp en ny hobby. Han ville veta hur allting fungerade och

han kunde driva hantverkare till lätt vansinne med sin kanonad av frågor.

Tusen idéer hade han i skallen på en gång, och vilda planer surrade som bin i hans hjärna. Hans fantasi fick näring av allt han läste och om hans mamma visste hur lite han egentligen sov skulle hon ha fått en chock. Han var tillåten att ligga och läsa till klockan halv elva varje kväll. "Det är sent det också", hade hans pappa sagt, "men grabben är ju intresserad av att läsa böcker. Men sen ska han min själ sova, barn i den åldern måste få sina timmars sömn."

Föräldrarna kontrollerade i den springa som bildades över dörren till hans rum att han verkligen släckte sin sänglampa vid den tiden, men vad de inte visste var att då började hans under-täcket-läsning.

Han hade ficklampan gömd i en låda under sängen och efter halv elva tog han fram den och la sig med täcket som en grotta över sig. Det var rätt skönt att ligga och läsa en stund på det viset, men när syret tog slut blev det hett och han måste dyka upp till ytan som en säl och andas in sval nattluft.

Han gav sig aldrig förrän boken var slutläst och det hände ibland att han knappt hann somna innan han blev väckt för att gå till skolan. Men det gjorde ingenting. Han kände sig inte trött. Vad han visste hade han aldrig känt sig trött.

- Jaha, sa Malmberg. Då tror jag att vi är klara med vårt. Kan ni åstadkomma en förteckning över det stulna tror ni?

Föräldrarna såg modstulna ut.

- Vi har inte gjort upp någon lista på vad vi ägde, sa pappan. Det har inte blivit av, liksom.

- Nänä, muttrade Malmberg. Så är det alltid. Och jag förmodar att ni inte känner till tillverkningsnumren på TV-

apparaten eller på stereon?

- Tyvärr inte, suckade pappan. Sådana saker borde man ju förstås ha noterat.

- Det är lätt att vara efterklok. Ni får sätta er ner i kväll och fundera ordentligt. Vi vill ha en lista och försäkringsbolaget också. Vi hör av oss.

De tog sina väskor och gick, och plötsligt började mamman gråta igen.

- Ring-hingen som ja-hag fick av dig när vi var nyförlovade har dom tagit, hulkade hon. Sohom jag var så rädd om ...

- Jag går ut ett tag, meddelade Tord.

- Å herregud maten ..., stönade mamman. Jag har ingen mat hemma.

- Jag är inte hungrig. Jag kommer hem vid sextiden och käkar om det finns nåt då.

Han rusade ner för trapporna och hann hejda poliserna innan de skulle kliva in i bilen.

- Jo, sa Tord, var har dom fått tag på den falska huvudnyckeln?

- Tja, om vi visste det skulle vi inte ha några problem. Men det är ofta inbrott hos fastighetsskötarna och där finns nycklarna. Det tyder på att det är så i det här fallet också. Det här är det fjärde inbrottet utan åverkan på dörren inom det här området. Vi ska tala med fastighetsskötaren.

Bilen körde och Tord såg eftertänksamt efter den. Det var nog ett kul jobb att vara kriminalpolis, men å andra sidan fick de förstås träffa många mammor som grät och roligare kunde man ha. Sydamerikas djungler lockade mer.

Han gick med snabba steg över den väldiga betongplatta som täckte hela gården till kvarterskomplexet. Husen var nio och tretton våningar höga och stod skuldra vid skuldra som grårappade jättar, och när arkitekten ritade planen för kvarterets hästskoform tog han inte med vinden i

beräkningen. Följden blev att det alltid blåste på den gården, även om det var vindstilla i övrigt. En mild bris på andra håll blev full storm här och Tords mamma hade otaliga gånger skällt på arkitekten, som troligen inte vågade sig till platsen för sitt fuskverk.

Området hette Tinglunda efter en gård som legat på platsen i en avlägsen forntid, och var en uppsmälld förort till Stockholm. Tidningarna brukade med jämna mellanrum beskriva tristessen och alla problem i Tinglunda, men Tord trivdes fint och han vägrade lyssna på mamman som ofta talade om att de borde flytta till "ett mänskligare område".

I en av uppgångarna fanns en liten hobbylokal som en entusiastisk hyresgäst fått låna av byggbolaget för att husets hemmasnickare skulle kunna använda den när de hade lust. I början hade man snickrat och målat en del, men så hade man tröttnat och lokalen stod tom. När Tord hade gått till den förste hyresgästen och frågat om han och hans kamrater kunde få låna rummet hade han genast fått nyckeln, eftersom den andre var glad över att vara av med ansvaret.

Tord hade förvandlat lokalen till klubbrum för Betong-Rosorna. Namnet hade skapats av Tords mamma. En dag några år tidigare hade hon stått i fönstret och sett på hur bolagets personal göt betongblock över grusplanerna på gården, och hon hade en smula bittert sagt: "Dom enda rosor som finns i den betongen kommer att bli ni barn."

Tord hade tyckt att det lät tjuvigt, och strax hade han bildat sällskapet Betong-Rosorna. De andra var Klattas, som egentligen hette Åke och var rätt tjock och fumlig, men god och glad och bekväm av sig. Gilbert var ganska tystlåten och storväxt långt över sina tolv år. Flickan i gänget hette Jeanette och kallades Nettan, och hon såg ut som en ängel med långt ljust hängande hår och milda, drömmande himmelsblå ögon. Det var en bra förklädnad,

för de vuxna hade svårt att tro att det var denna rådjursflicka som var själen i alla de rackartyg - enligt deras begrepp - som gänget ställde till med. Hon älskade att spela apa, att klä ut sig, att härma folk, att klättra på tak, och hon var den vigaste av dem alla.

När Tord kom in i klubbrummet hade alla kommit utom Nettan. Klattas halvlåg i den gamla uttjänta fåtölj man kommit över. Högerhanden vandrade mellan munnen och en påse jordnötter. Gilbert läste en serietidning.

- Tjena Tårtan, hälsade Klattas. Ska du ha en jordnöt? Prima vara.

- Nix pix. När kommer Nettan? Jag har en idé.

- Strax, sa Gilbert. Jag mötte henne. Det var nåt hon skulle göra.

- Hjälpa morsan att dra lakan förstås, sa Klattas med en rysning. Jag hann smita hemifrån för det är samma cirkus där. Nu åker farsan på det när han kommer hem.

Dörren öppnades och Nettan kom in, men hon var inte ensam. I släptåg hade hon en pojke i ungefär samma ålder som de själva, svarthårig och med mörka stora ögon och ett blygt leende som visade vita tandrader.

- Det här är Ismet, sa Nettan. Dom flyttade in bredvid oss i går kväll. Jag tänkte att han kunde få vara med bland Betong-Rosorna.

- Jugoslav? frågade Gilbert.

Ismet skakade på huvudet och det blyga leendet blev bredare.

- Turk, svarade han. Vi bo först Västerås, pappa Asea. Nu pappa jobba LM Ericsson.

Klattas stoppade munnen full med jordnötter och nickade och sa otydligt:

- Ja en turk har man alltid användning för.

- Precis vad vi har längtat efter, sa Tord hjärtligt. Just vad vi sa i går. Varför har vi ingen turk? Alla borde ha en turk.

Nettan buffade till honom i bröstet och sa förtjust:

- Då är du en Betong-Ros från och med nu. Ismet skrattade och tandraderna bländade.

- Ska skriva till bror i by i Turkiet. Ismet har blivit Betong-Ros i Sverige.

De lärde honom lösenord och hemliga tecken och regler och förordningar som Tord hittat på, och Ismet upprepade högtidligt löftet om att alla Betong-Rosor skulle hjälpa varandra vad det än gällde och att den som svek skulle kastas levande i det brinnande Gehenna.

- Gehenna? frågade Ismet. Vad är Gehenna?

- Ingen aning, upplyste Tord. Det stod i en bok jag läste och det kommer visst från Bibeln tror jag. Men det låter festligt, va? Och huvudsaken är att vi håller ihop.

Klattas reste sig och tog ut en läsk ur det gemensamma förrådet. Han drog av kapsylen och spillde åtskilligt på byxorna. Det var som de andra väntade sig. Klattas kunde inte göra något utan att spilla eller välta ut eller snubbla, men han var själv den som skrattade högst.

- Betong-Rosor av alla kön, sa Tord högtidligt. Någonting har hänt. Vi har haft inbrott.

Han fick berätta i detalj om skövlingen, och Nettan gjorde en ilsken grimas över skurkarnas framfart. Ismet hade inte riktigt förstått allt, men Tords målande beskrivning över allt som var sönder hade gjort ett djupt intryck på honom.

- Som hemma i by, sa han. En gång jordbävning. Allt rasa i många hus.

- Jo, men här gäller det mänskliga jordbävningar, svarade Tord. Jordbävningar som snor TV och stereo.